

באהבה ובאמונה

בס"ד • יא תשרי ה'תשפ"ו האזינו - סוכות • גליון 1528 • נא לשמור על קדושת הגליון

כניסת השבת: ירושלים 17:46 ת"א 18:04 חיפה 17:55 ב"ש 18:03
צאת השבת: ירושלים 18:57 ת"א 18:59 חיפה 18:58 ב"ש 19:00

העלון מופץ ב-50,000 עותקים

לפרסומים והקדשות בעלון ובאתר: 026461302

headoffice@emeir.org.il

ההכנסות קודש למכון מאיר

תוכן המודעות באחריות המפרסם בלבד

נכון לעכשיו

הרב דב ביגון ראש מכון מאיר

סוכות - זמן שמחתנו

בכל אחד משלושת הרגלים אנו מזכירים בתפילה את המאפיין של החג, בפסח - זמן חרותנו, בשבועות - זמן מתן תורתנו, בסוכות - זמן שמחתנו. שלושת הרגלים מרמזים לנו על מהלך הדורות של האומה הישראלית מראשית ועד אחרית. מיציאת מצרים ועד לירושלים.

בפסח, עם ישראל נולד, יצאנו מעבדות לחירות מדינית. בשבועות, קיבלנו את התורה ויצאנו לחרות רוחנית, כדברי חז"ל אל תקרי חרות אלא חרות. ובסוכות, זמן שמחתנו, אנו מגיעים להופעת תכלית קיומו של עם ישראל. לגילוי ענני הכבוד, גילוי אור ד' בעולם, בירושלים ובבית המקדש, המלווה בשמחה עצומה, ו"מי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו".

נכון לעכשיו, בדורנו, דור קיבוץ הגלויות והתחייה הלאומית, אנו נמצאים לקראת 'סוף מסלול' הדורות. הגענו לירושלים. הקץ המגולה הולך ומתגלה, בשלבים ובמדרגות כפי שנלמדים מהרגלים.

אחרי אלפיים שנות גלות יצאנו משעבוד לגויים, לחירות מדינית. אמנם אנו עדיין מושפעים מתרבות הגויים במידה מסוימת המטשטשת את זהותנו, אך יותר ויותר יהודים שבים לשורשים, למסורת היהודית ולתורה, ולא ירחק היום ונזכה לראות עין בעין בהתקיימות הנבואה: "ובא לציון גואל ולשבי פשע ביעקב נאם ד', ואני זאת בריתי אותם אמר ד', רוחי אשר עליך ודברי אשר שמתי בפיך לא ימושו מפיך ומפי זרעך ומפי זרע זרעך, אמר ד', מעתה ועד עולם" (ישעיהו נט). בשלב השלישי, כאשר הארץ תימלא דעה את ד' כמים לים מכסים, נזכה כולנו, עם ישראל והאנושות כולה, לבטל את הרוע בעולם ומתוך כך גם את העצבות. והשמחה תהיה נחלת הכלל והפרט בישראל ובאנושות כולה, ככתוב "שמחנו כימות עיניתנו שנות ראינו רעה", ו"אז יהיה זמן שמחה לישראל אשר כמוה לא היתה, ויתוקן העולם במנוחה והשקט, ולא יהיה עוד יגון ועצבות בעולם כלל" (עיי' רמח"ל, מאמר הגאולה). במהרה בימינו, אמן.

בברכת חג סוכות שמח

מוֹכְנִים לְהִשְׁתַּחֲוֹת הַסּוּכוֹת?
הרב אמיר דומן 2

תקוות הדורות הבאים
הרב אשר בוחבוט 2

הביאני המלך חדריו
הרב יורם אליהו 3

המתפלל גוזר והקב"ה מקיים
הרב אברהם אנגל 3

ורב יעבוד צעיר
הרב יואב מלכא \ סיפור 4

מדיבת הארץ לחיבת הארץ
הרב ליאור לביא 5

הסבל בעזה
הרב שלמה אבינר 8

תאזינו טוב טוב
הרב חגי לונדין 8

הסוכה שבנינו והזוגיות שבינינו בנישואין
אסתר אברהמי זוגיות

חינוך ילדים לשמחת המצוות בסוכות
אורית דהן חינוך

רוץ מאיר לילדים
בעמוד 7

העלון מוקדש לעילוי נשמת

מעוז בן הרב צבי ויפעת נחשוני שיבדל"א

נבל"ע ערב יו"כ ה'תשס"ט

לתרומות למכון מאיר:
בטלפון 02-6461328
באתר meirtv.com
או סרקו את הברקוד

• אלפי שיעורים
• קירוב רחוקים
• מאות תלמידים
• ערוץ ילדים
• אולפן גיור

היו שותפים

בהוספת יהדות באהבה!

מוכנים להשתתף (השתתפות) הסוכות?

לחיות אמונה

הרב אמיר דומן עורך "ערוץ מאיר"

ובטהרה, ואומר להם "תטהרו". דווקא בחג הסוכות מציב בפנינו שלמה המלך בקהלת, את שאלת השאלות: מיהו אדם? הרבה תשובות לכך ניסו הגויים לתת מאז ומעולם: אדם הוא "חי-מדבר", "חי-חושב" וכו'. וכבר ראינו לצערנו לכל אורך ההיסטוריה המשותפת שלנו איתם, שלשיטתם הדיבור והמחשבה נתונים בערבון מוגבל מאוד, וכשהם מפריעים ליצר לב האדם הרע - אין לו שום קושי להפסיק לחשוב, ופשוט לירות במי שמדבר וחושב אחרת ממנו.

אבל עם ישראל יודע שהאדם הוא "חי-משתחוה". "צלם אלוקים" פירושו כמו "צל", היטל של האלוקות עלי אדמות. וכמו הצל ש"משתחוה" לאדם המטיל אותו, כך האדם ביחס לאלוקיו. אדם יחיד, וקל וחומר האנושות כולה, הם "נבראים משתחוים" בהגדרה. בעל כורחם האדם והאנושות משתחוים למה שמעליהם, ובכך מגדירים את עצמם. האדם או התרבות שפרקו עול מלכות שמים כביכול, רק החליפו סטטוס: במקום להיות "צל-ם אלוקים" נעשו צל-הבל וריק, המליכו עליהם דמויות כוזבים, ואליהם הם כורעים, משתחוים ומתבטלים.

ואילו אנהנו עמלים כחצי תשרי לברר ולבנות את כוח ההשתחוות שלנו לאבינו מלכנו, מקור החיים. ובחציו השני, בחג הסוכות בע"ה "נעלה ונראה ונשתחוה לפניך", ונשאב שמחת רוח הקודש, המחברת גשמיות ורוחניות. "שאתה הוא אלוקינו - משיב הרוח ומוריד הגשם - לברכה!"

והסופית, ייאצו להכיר בכך שאין להם כל סיכוי להתקרב לריבונו של עולם באופן עצמאי, אלא רק דרך עם ישראל, ואת ה' תברך כיירו בתור: "ה' אלוקי ישראל מלך, ומלכותו בכל משלה". המילים "להתקרב לקב"ה" אינן רק "רעיון רוחני" כלשהו, אלא מציאות קונקרטית עד להחריד: רוצים גשם כדי שתוכלו לחיות ולא לגווע ברעב? כדאי לכם מאוד להגיע "כמו שעון" כל שנה בסוכות, ולהשתחוות לאלוקי ישראל. פייספתם? נמחקתם.

ואם היינו מספיק ערניים בתפילות הימים הנוראים, אולי שמנו לב שחלק מכריע מהן בא להכין אותנו פשוט לזה: **להשתחוות נכון.** למשל: תפילת "עלינו לשבח" שהתמקמה כפתיח לכל עבודות היום, לפני מלכויות, זיכרונות ושופרות, ולפני סדר העבודה ביום הכיפורים. שם יש, מלבד עצם הכריעה והשתחויה המעשית המיוחדת רק לעשרת ימי תשובה, "תחרות" גלויה בין ישראל לגויים: **מי משתחוה יותר "שווה"? הרי הם משתחוים להבל וריק, ואילו אנהנו כורעים ומשתחוים ומודים לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה! עד שלבסוף גם הם "כיירו וידעו כי לך תכרע כל ברך... לפניך יכרעו ויפולו... ויקבלו כולם את עול מלכותך".**

וכמוכן, סדר העבודה של יום הכיפורים מחזיק בשיא ההשתחויות השנתי, כאשר כל הקהל משתחוים כולם יחד, שוב ושוב, ומברכים שם כבוד מלכותו לעולם ועד, כמו היו עומדים בעזרה ושומעים את השם הנכבד והנורא יוצא מפי כהן גדול בקדושה

"והיה כל הנותן מכל הגוים הנפאים על ירושלים, ועלו מדי שנה בשנה להשתחוות למלך ה' צבאות וליחג את חג הסוכות. והיה אשר לא יעלה מאת משפחות הארץ אל ירושלים להשתחוות למלך ה' צבאות - ולא עליהם יהיה הגשם!" (הפסטרט יו"ט ראשון של סוכות).

הנביא זכריה זכה להיות משרידי הנביאים שעמדו בראש בניין בית המקדש השני. הוא ממשמש באופן אישי בתפקיד כפול, של סיום ושל התחלה - תקופת המעבר הקריטית והרת הגורל לדרכו של עם ישראל. בדיוק משם, מאותם ימים היסטוריים של מעבר מתורה שבכתב ונבואה גלויה, לעולם של שכינה מסותרת ותורה שבעל פה - הוא שולח אותנו לעתיד (האולי כבר לא?) רחוק.

הוא צופה מתקפה משולבת של "כל הגויים" (באמצעות שלוחיהם) על מדינת ישראל וממלכת ירושלים: "ויצא ה' וינלחם בגוים ההם כיום הלקחמו ביום קרב" - עד לתבוסתם המוחלטת של הגויים. "וזאת תהיה המגפה אשר יגף ה' את כל העמים אשר צבאו על ירושלים... והיה ביום ההוא תהיה מהומת ה' רבה בהם, והחזיקו איש יד רעהו ויעלתה ידו על יד רעהו". שארית הפליטה מכל אותו אספסוף, יזכו ב"מצוות עליה לרגל" מיוחדת לגויי הארצות ומשפחות האדמה, שמטרתה אחת - **להשתחוות למלך ה' צבאות.**

הקב"ה נקרא בשם הקדוש "צב-אות", על שם ישראל. **הגויים שישרדו את מפתלם האחרונה**

תקוות הדורות הבאים

בסיום חג הסוכות ביום השביעי, לאחר שסיימנו את מצוות הנענוע של ארבעת המינים בשבעת הימים, מובא במשנה: "מיד התינוקות שומטין את לולביהן ואוכלין אתרוגיהן"¹, דבר שאסור לגדולים לעשות כן, שאסור משום מוקצה, כיוון שהוקצה למצוות היום בבוקר הוקצה לכל היום. אם כך מדוע נותנים אפשרות לתינוקות לאכול מהאתרוג?

התשובה לכך היא שהאתרוג יסודו הוא עץ הדעת שמאכילתו נפל העולם כמובא: "רבי אבא דעכו אמר אתרוג היה"², ומכאן מובן על אתרוג מה שמובא במסכת ראש השנה "דאתרוג קשיא ליה ידא"³ מסביר רש"י: "קשה לעץ האתרוג דים ממשמשות בו". מצד החטא של הנחש, שדחף את חוה ואמר לה שכשם שמהנגיעה לא נוצרה מיתה כך אפשר לה גם לאכול ממנו, ועל כן קשה לעץ הידיים הממשמשות בו שמזכיר את הידרדרות החטא.

עץ הדעת אשר בו טוב ורע נדרש לברר ממנו את הרע, וזה נעשה על ידי מצוות ארבעת המינים, ורמזו שאם תוריד את האותיות 'רע' (270) מ'עץ הדעת' (639) יוצא בגימטריא 'עץ הדר' (369). לאחר שאנו משתמשים באתרוג למצוות ארבעת המינים, מתקנים אותו ומשאירים בו רק את הטוב מהרע.⁴ כמגיעה השאיפה הגדולה, שהיא לאכול מעץ הדעת בסדר הנכון, לאחר שאכלת מעץ החיים, אבל מצווה זו ניתנה לילדים שתלאות חספוס החיים לא פגעו בהם והולכים בתומם וביושרם כמובא בספר קהלת: "אשר עשה הא-להים את

האדם ישר והמה בקשו השכנות רבים". הרמז לכך הוא מהמילים 'טוב ורע', המוזכרות רק בשני נושאים בתורה בהקשר לעץ הדעת ולבנים הניצלים מחטא המרגלים.⁵

"ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו"⁶ "והייתם כאלהים ידעי טוב ורע"⁷... באכילת עץ הדעת.

וביחס לבנים שיזכו להיכנס לארץ ישראל ולהניצל מחטא המרגלים: "וטפכם אשר אמרתם לבי יהיה ובניכם אשר לא ידעו היום טוב ורע המה יבאו שמה וליהם אתנה והם יירשוה"⁸, ובאכילת התינוקות את האתרוג אנו מראים את תקוות הדורות הבאים, אשר הם יתקנו עולם בתיקון עץ הדעת, ומהם יבוא קץ המשיח כנאמר בגמרא: "אל תגעו במשיחי - אלו תינוקות של בית רבן."⁹

תיקון עץ הדעת עובר מדור לדור, כפי שמובא ברב קוק: "ואז יהפך עץ הדעת טוב ורע לעץ מלא חיים וטוב כולו. ואין דור שהעבודה הגדולה הזאת הרע מציאותו, תהיה נפסקת בו, והוא יסוד העולם וקיומו. אמרו צדיק כי טוב."¹⁰ החיבור בשעת הברכה של פרי האתרוג המשול לעץ הדעת עם שלושת המינים, לולב הדס וערבה, שבהם רמזו עץ החיים כמובא ברבינו בחיי: **לולב היבש ושאר מינים פסולים כי יבשות מראה שאין בו חיים ואנו דורשים בהם עץ החיים.**¹¹ ומנענעים אותם יחד עם האתרוג לכל ארבע רוחות השמיים למעלה ולמטה כדי להראות שאנו הפצים בייחוד

הרב אשר בוחבוט ר"מ במכון מאיר

עץ החיים ועץ הדעת בעולם זה מטרנתו. כך נוכל כולם לאכול מעץ הדעת כנאמר בישיעה - והנה ימים באים, שהדעת תתרבה ותתפשט בעולם כמים לים מכסים בחיבורו לעץ החיים, נזכה לבשורת הנביא יחזקאל על עץ הדעת: "והיה פריו למאכל ועלהו לתרופה."¹²

1. משנה מסכת סוכה פרק ד משנה ז
2. בראשית רבה (וילנא) פרשה טו סימן ז (פרשת בראשית)
3. תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף טו עמוד א
4. פנים יפות ויקרא פרק כג (פרשת אמור)
5. קהלת פרק ז פסוק כט
6. בראשית פרק ב פסוק ז
7. בראשית פרק ג פסוק ה
8. דברים פרק א פסוק לט (פרשת דברים)
9. תלמוד בבלי מסכת שבת דף קט עמוד ב
10. אורות הקודש / חלק ב / עמוד תנ" / הטוב הכללי האידיאלי - א
11. רבינו בחיי ויקרא פרק כג (פרשת אמור)
12. יחזקאל פרק מז פסוק יב

קול המועד

שיעורי הרב יהודא ליאון אשכנזי (מוניטו) על החגים - ראש השנה, חנוכה ופורים.

שילוב של תמלול אותנטי לצד סיכומים בהיגיון ומסודרים.

ניתן להזמין בטלפון: 02-9973168

באתר **החדש**: www.ChavaBooks.co.il

ניתן להשיג את כל ספרי ההוצאה בדי 5000 ש"ח רח"ב אבן ישראל 3 ירושלים

הביאני המלך חדריו

נאמר בתורה 'בסוכות תשבו שבעת ימים... למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים'. שואל הנתיות שלום, מדוע נקבע חג זכור לענני הכבוד ולא קבעו חג על שאר הניסים במדבר כמו הבאה, המן ועוד? ועוד יש לדון בשאלה ששאל הטור, מדוע יושבים בסוכות בתשרי ולא בניסן שאז יצאנו ממצרים והושיב אותנו ה' בענני הכבוד?

והוא מבאר, כל חג אצל עם ישראל הוא לא סתם זיכרון בעלמא למאורעות העבר, אלא כל הדברים שנקבעו לזיכרון הם עניינים נצחיים, אשר נקבעו לדורות. פסח, בכל דור ובכל שנה, הוא זמן חרותנו, וכן שבועות, הוא בכל שנה זמן מתן תורתנו, ואילו ירידת המן והבאר שהיו נס לשעתם אין להם זכר כי אינם נצחיים ולא נקבעו לדורות. אבל הנס של ענני הכבוד שהקיפו את בני ישראל במדבר הוא נס נצחי ולכן נקבע לדורות. את המשמעות של זה מלמדת אותנו התורה בפסוק, 'למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי...'. **שהוא שורש האמונה ללמה, שלא ינום ולא ישן שומר ישראל, ובכל מצב, השגחתו של ה', תמידית על ישראל עמו.** וכמו שבהליכה במדבר, מקום נחש ושרף וכל כוחות הרוע שהיו שם, היו צריכים ישראל הגנה, והקיפם ה' בענני כבוד, היינו שההשגחה העליונה שמרה וסככה עליהם והגנה עליהם בכל הארבעים שנה - כך עניינו של חג הסוכות שהוא

הרב יורם אליהו
ר"מ במכון מאיר

ששולח החתן לכלה, ולעת מנחה אומרים 'אתה אחד' - שהוא זמן הייחוד. כך גם חג הסוכות ושמתח תורה, חג הסוכות הוא הבחינה של הבאה לביתו, שהסוכה היא בבחינת חופה, ובשמיני עצרת הוא בחינת הייחוד. שבשלושת הרגלים אנו מתקדמים, מפסח לשבועות, והיום טוב האחרון הוא חג סוכות, שהוא הקדושה הגדולה ביותר, כי מעלים בקודש, כי הקדושה הגדולה ביותר, זה הביאני המלך חדריו בחינת נישואין של הקב"ה וישראל. זה רמוז במילים, בסוכת תשבו שבעת ימים, ראשי תיבות שבת, כי חג סוכות יש לו את הבחינה הזו של שבת, שמבטא את ההתקשרות הנפלאה שיש לקב"ה עם עמו ישראל.

וזה רמוז גם בפסוק, "לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ה' אלוקיו עמו ותרועת מלך בו", 'לא הביט און ביעקב' - כנגד ראש השנה, שלא מזכירים בו כלל חטאים, 'ולא ראה עמל בישראל' - זה יום הכיפורים, אשר בו נדמים ישראל למלאכים, 'ה' אלוקיו עמו - זה חג הסוכות, שהוא בחינת הביאני המלך חדריו, וזהו ה' אלוקיו עמו, בבחינת חופה ונישואין, 'ותרועת מלך בו' - זה שמיני עצרת, שאז הוא בחינת הייחוד, תכלית כל הימים הטובים האלו.

*במאמר זה מסתיימת הסדרה נתיבות שלום לפרשה, תודה רבה לכל הקוראים שעודדו ותמכו, ונתנו כוח ומרץ למלאכת קודש זו. גמר חתימה טובה!

זכר לענני הכבוד, בא לומר, שזה דבר נצחי, שבכל עת ובכל מצב ה' שומר ומשגיח עלינו בהשגחה עליונה מיוחדת. ועוד, התורה מדגישה, למען ידעו דורותיכם, כל הדורות בלי שום תנאי, גם הדורות החשוכים כשנדמה כי חס ושלום הוסרה השגחתו יתברך ואנו במצב של הסתה, גם דורות אלו צריכים לדעת כי עצם השגחתו היא נצחית גם כשלהפעימים היא מוסתרת. וזו כוונת הכתוב למען ידעו, כי האמונה היא בדעת, החג הקדוש הזה הוא יסוד ושורש האמונה לכל הדורות, להחזיר ולהאיר דעתו של אדם מישראל באמונה הזו שה' שומר ומגן עלינו בהשגחה עליונה ובעצם האמונה הזו הוא ממשיך על עצמו את השמירה וההשגחה העליונה של הקב"ה.

ב. הביאני המלך חדריו

מזכיר הנתיות שלום מקור שנאמר בו "כל המקיים מצוות סוכה כאילו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית", וחז"ל אומרים, "כל האומר ויכולו השמים וכו' כאילו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית", והוא מבאר מה הקשר בין שבת לסוכה. השבת היא בחינת נישואין בין הקב"ה וישראל, כמו שחז"ל אומרים, שאמר הקב"ה לשבת: כנסת ישראל יהיה בת זוגך, ושלוש התפילות בשבת כותב האבודרהם, רומזים על סדר החתונה, בליל שבת אומרים בתפילה 'אתה קדשת' - כי אז הוא בחינת קידושין, ביום שבת בשחרית, 'שמח משה במתנת חלקו' - זה בחינת המתנות והסבלונות

פותחים סידור

חיבור מחודש לעבודת התפילה

הרב אברהם אנגל*

המתפלל גוזר והקב"ה מקיים

שבה החוכר שינה מההסכם המקורי שנחתם ביניהם ובו סיכמו שהחוכר יזרע חטים, והחוכר שינה וזרע במקום זאת שעורים. היתה שנת בצורת וכל השדות נשדפו. בא החוכר ואומר לבעל השדה, היתה מכת מדינה כל השדות נשדפו אינני חייב לשלם לך מאומה. עונה לו בעל השדה: אכן, היתה שנת בצורת, אבל אני בראש השנה התפללתי על חטים כפי שכתבנו בהסכם בינינו, והקב"ה היה שומע את תפילתי, ומוריד גשם לשדה החיטה שהתפללתי עליה, כפי שאומר הפסוק באיוב (כב, כח): "ותגזר אומר ויקם לך ועל דרכיך נגה אור". אמנם על שדות אחרים לא ירד הגשם, אבל על השדה שלי במיוחד היה "נגה אור" כפי שהתפללתי, כי ה' היה שומע את תפילתי, והגשם היה יורד על השדה שלי, לכן אתה חייב לשלם.

הגמרא פוסקת שאכן החוכר חייב לשלם. זה חידוש עצום כי כאן אנו מוציאים ממון על סמך הבטחון שאכן תפילתו של בעל השדה היתה מתקבלת. מדהים עד כמה גדול כוחה של תפילה.

זהו הלימוד הראשון של האדם בהיכרותו עם הטבע, שום דבר לא יזוז בעולם ללא האדם. הגשם לא ירד הצומח לא יצמח, העולם יישאר תקוע ללא התערבותו, ללא תפילתו של האדם. יום שמחת תורה שמסיים ומסכם את כל חגי תשרי שנסובו כולם סביב תפילתו של האדם, מחדד את מה שלמדנו כבר בעבר עד כמה גדול כוח השפעת הדיבור והתפילה שלנו.

הפעם אבקש להביא מקור מדהים שלא הזכרנו בעבר שמלמד עד כמה גדול כוח התפילה ודווקא בהקשר של התפילה על הגשם.

הגמרא (בבא מציעא קה): "מתני' המקבל שדה מחבירו ואכלה חגב או נשדפה אם מכת מדינה היא מנכה לו מן חכורו, אם אינה מכת מדינה אין מנכה לו מן חכורו. ר' יהודה אומר אם קיבלה הימנו במעות בין כך ובין כך אינו מנכה לו מחכורו"; המשנה מלמדת שאדם שקיבל שדה מחבירו בחכירה, בסוף העונה החוכר חייב לתת לו מידה מסוימת של תבואה כפי שסיכמו מראש. אם היתה "מכת מדינה", שנת בצורת, או אסון אחר שפגע בכל השדות, החוכר פטור מלשלם, מפני שזו מכת מדינה. הנזק לא נגרם באשמתו של החוכר, הוא עיבד את השדה כראוי, וזה נזק משמים.

הגמרא (קו, א) על המשנה הזאת, מתארת מציאות

בשמיני עצרת שמחת תורה אנו מתפללים על הגשם, ומתחילים בתפילה להזכיר את הגשם בברכת מזיה המתים, באומרנו "משיב הרוח ומוריד הגשם". בז' במרחשון נתחיל לבקש את הגשם בברכת ברוך עלינו. למדנו כבר בעבר שהתפילה הראשונה - הקשר הראשוני של אדם הראשון עם הקב"ה היתה התפילה על הגשם. עם בריאתו ביום השישי אדם הראשון טייל בגן עדן ועלה על "תקלה בייצור". הוא התבונן בנוף הנפלא שנגלה לעיניו, ראה את כל הצומח הססגוני, אבל משהו השתבש, כל הצמחים לא גדלו הם עמדו על פתח הקרקע ולא גדלו, הגם שהקב"ה ברא אותם כבר ביום השלישי. והפסוק מעיד על כך וכל שית' השדה טרם יהיה בארץ וכל עשב השדה טרם יצמח כי לא המטיר ה' א' להים על הארץ ואדם אין לעבד את האדמה. רש"י מבאר: כל שית' השדה... עדיין לא היה בארץ כשנגמרה בריאת העולם בשישי, קודם שנברא אדם, וכל עשב השדה עדיין לא צמח. ובשלישי, שכתוב "ותוצא", לא יצאו, אלא על פתח הקרקע עמדו עד יום שישי. ולמה? "כי לא המטיר". ומה טעם לא המטיר? לפי ש"אדם אין לעבוד את האדמה", ואין מכיר בטובתו של גשמים. וכשבא אדם, וידע שהם צורך לעולם, התפלל עליהם וירדו, וצמחו האילנות והדשאים.

* הרב אברהם אנגל מחבר הספר על התפילה "ואביה תהילה" לתגובות: avrahamengel1@gmail.com

במצחו. "רון, היא לחשה, "יש משהו שאני חייבת לספר לך". הוא הביט בה, לבו דופק. "מה... מה קרה, אמא?" היא התנשפה קלות בהבעה מלאה כאב ואהבה יחד: אף פעם לא סיפרתי לך שאיני יהודיה. נישאתי לאבך בנישואים אזרחיים." לפי ההלכה היהודית אתה לא יהודי מתוק שלי." "למה לא סיפרת לי כל השנים האלה?" "לא רציתי להעמיס עליך עוד משא, ילד שלי. זו הייתה החלטה קשה, ויכול להיות שטעינו. אבל אתה רשאי לתקן - אם באמת תרצה." "לתקן? איך?" "להתגייר בעצמך. לעבור את המסע הזה פנימה." "אני רוצה." אמר בנחישות כמצווה מפי הגבורה. אמו חיכה, דמעות נצצו בעיניה: "באשר תלך - אלך." כעבור חודשים, כשהחלים יותר, עלה לירושלים, לשיבת מכון מאיר. בן 27, צולע מעט אך לבו בוער. אותו זמן החל לחקור את שורשי המשפחתיים ומצא שמצד אביו הריהו צאצא לשושלת משפחת דלה רוזה, ממגורשי ספרד, משפחת מקובלים, רבנים ודיינים - שושלת חסד וענווה שהגיעה דרך איטליה לארץ ישראל עוד במאה ה-18. ומצד אמו - אחוז הוא בשושלת גרמנית אריסטוקרטית מהמאה ה-19: משפחת פון שטאופן, שמוצאה מבוואריה שאחד מאבות אבותיה היה גנרל בצבאו של ביסמרק, ואחר - קצין בשיירות הוורמאכט בומן מלחמת העולם השנייה ונטל חלק פעיל במנגנוני הדיכוי של הרייך. שני עולמות זרים כל כך מתרוצצים בקרב: שושלת קדושה ומפוארת בבית ישראל, ולעומתה שושלת אירופית אריסטוקרטית עמוסת צללים. והוא, רון, בחר: ללכת בעקבות אורו של אברהם. לשאת את שמו מחדש - כיהודי על פי ההלכה, מתוך בחירה. בלב ירושלים, מתרפק על אבני הכותל ידע: הגיור שלי איננו רק תיקון אישי. זה מסע של תיקון עולם והתגשמות נבואת "...ורב יעבוד צעיר..."

רון הוא אחד ומיוחד בבני חברתו. מגוריו באחד מיישובי הצפון הגלילי. ילדותו ונעוריו נטועים בנוף ארץ-ישראלי קדום, ספוג ניחוחות אדמה שחומה כהה, ספוגת טל ומשחררת ניחוח עמוק של פריחה סמויה. עצי אורנים, אלונים ואלה ארץ-ישראלית מוסיפים אף הם ניחוח שרף. פני הקרקע מכוסים קליפות עצים יבשות ועלים מרוסקים. צמחיית אוזב, מרווה, קורנית ולוע הארי מדיפים ניחוחות רעננים וחרירות רעננה המתערבבים באוויר. תחושת הזמן כמעט ארכיאולוגית, כאילו האבק והאדמה ספגו אלפי שנים של שמש, רוחות, צעדי לוחמים, עולי רגל, הולכי דרכים, רועי בקר וצאן ומזמורים עתיקים של מבקשי צפיה עליונה - כל אלה שמורים באוויר, חרישיים אך נוכחים. על מצעם גדל רון.

תום ילדות. ימי נעורים בתנועת נוער, ושריות צבאי בסיירת מטכ"ל. תמיד בחזית, תמיד בראש. לאחר הצבא המריא למזרח הרחוק, למסע גילוי עצמי. את משאו התחיל בגואה, התרפק על שמשוה, חולותיה ומי ימה. משם נסע בדרך היבשה לנפאל, "טרק" סביב האנאפורנה המאיימת באווירה הסוערת ובפסגותיה המושלגות, סיים בבורנאו ובלאוס, שם חווה קפיצות באנג'י, רפטינג סוער בנהר מאקונג, רכיבת טרקטורוני פולריס רבי עוצמה במדבריות אדומים וטיפוס על מצוקי הגיר של העיירה הציורית ואנג ויאנג.

במהלך אחד ממסעות האקסטרים בדרום תאילנד, בעת רכיבה פראית על אופנוע שטח מסוג **KTM 450 Rally**, איבד שליטה בעיקול דרך מסוכן וצלל לתוך תהום מיוערת. הפציעה הייתה קשה. הוא אושפז בבית חולים מקומי שהפחיד אותו עד מוות. עד שבאו הוריו והשיבו אותו ארצה. בתקופת ההחלמה הארוכה, בה נאלץ לרבוץ בין קירות חדרו, החלה מבעבעת בו תודעה חדשה. קול פנימי שאלו: "מי אתה? ומה חיך שוויים?" תחילה חשב שהכאב והמורפין עושים בו שמות והוא הוזה. אך הקול חזר ואמר: "אני הוא שהיפלת אותך מהאופנוע. היית חייב להיעצר, רון. אחרת היית ממשיך להידרדר - לתהום, לאבדון. הייתי מוכרח לזעזע אותך כדי שתביט פנימה ותשאל: מי אתה באמת?" קול זה רדף אותו כלילת דווקא.

לילה אחד, בעיצומו של התקף כאבים הזריקה האחות לורדיי פנטגיל שאין דומה לו מבין כל משככי הכאבים. מקץ רגע מצא עצמו באוהל של איש שיבה. היה זה אברהם אבינו, שקיבל את פניו בחום והוליכו דרך שושלת הדורות - יצחק ויעקב, שעבוד במצרים, היציאה ברכוש גדול, קבלת התורה בסיני, הכניסה לארץ, חלוקת הנחלות... ובתוך מסע הדורות הזה חיפש רון ולא מצא את אמו. לא בין הגולים, לא בין הולכי המדבר, לא בין נוהלי הנחלה... רק את אביו ראה, עטור טלית ותפילין, גאה בשורשיו, משבט בנימין. אך אמו נעדרה מההיסטוריה הלאומית. חרדה אפפה אותו. כאשר הקיץ מן ההזיה, ישבה כבר אמו בחדר מלטפת לחייו ברוך ונושקת

הבהרה סיפורי המדור: מהם סיפורי אמת "מאוסושיים" של בע"ת (ובתוכם הכותב). ורובם פרי ה"דמיון" או חלקיקי אמת ש"חובנו יחיד". אלא אם יציין אחרת ymalka02@gmail.com

50
אורות ישראל
מכללת אקדמית סניף
מכון אורה

”מתוך אהבת
עמנו וארצנו
אנו חייבים
לחזק מאד
את יסודות
החינוך”

**תוכנית ההוראה
של מכון אורה
בשילוב מכללת אורות**

מאז אנוג אג עפאך
בשאז אנוג אג הויר הווא

תמחות * במחשבת ובתנ"ך *
כניסה חופשית לשיעורי המכון
מיקום נגיש
ימי שלישי

* מתירה מתנית בבמות נרשמות

לפרטים: הלל 053-5316058 (בוצאס)

להקים סְפָה נּוֹפֶלֶת
צפורה רוזנברג

וְעוֹרוֹ שֶׁל לַיִתָּן
מְמִיתִין עַל מִפְתָּן
מְנַחֵף כְּעָנָן
כְּחֶפֶף לְחָתָן
כְּסֶכֶךְ בְּעָנָן
מְתַבֵּק וְעוֹטֵף
זָקֵן וְטָף

רְאוּיִים יִשְׁרָאֵל לְשֶׁבֶת
בְּסֶפֶה אַחַת
בְּמַהוּת הָאֶחָד
וְגִשׁוֹר עַל שׁוֹנֹת
לְצֵאת מֵאֶזֶר הַנּוֹחַת
כִּי בְמִרְחָבֵי חֲצוֹת
מְחַפְּשִׁים אֲחִיזוֹת
מוֹל סְעָרוֹת
מוֹשְׁכוֹת שְׁמִיכָה
מְשִׁאִירוֹת סֶפֶה
נְטוּשָׁה נְמֹסָה
בְּחוּם כְּקִיקִיּוֹן

לתגובות ziporaro@gmail.com

"לאט לאט הבשילה בי ההסכמה להכיר, מתוך בחירה, בזהות שלא אני בחרתי. על אף המורכבות והבעיות הקשות, האמת היא, שאני יהודי וישראלי וזה העם שלי וזה הבית שלי. פתאום זה היה ברור. זהו, אני לא נאבק בזה יותר."

מדיבת הארץ לחיבת הארץ

הסכמה מפורשת - כמו המשפחה, הלאום והמסורת - מעוררים חשד ונתפשים כמסוכנים.
 לאור ניתוח ההבדל בין תפיסת החוזה והברית מסכיך דוד על שני התהליכים מסוכנים שמתרחשים כיום במקביל: פירוק הברית המשפחתית ופירוק הברית הלאומית, במישור המשפחתי: "אחוזי הנישואים צונחים, מספר הילדים קטן ואחוזי הגירושים מזנקים"; ובמישור הלאומי: "אם המדינה הפרה את החוזה, אין סיבה להישאר. התודעה המנחה היא תודעה חוזית: לשמור על אופציות פתוחות, לוודא נקודות יציאה זמינות, ולבטל את החוזה ברגע שהעסקה כבר לא משתלמת."

חידוש תודעת הברית

את דבריו חותם שוקן בקריאת כיוון ברורה שעשויה, לדבריו, לסייע לנו לעבור את אתגרי התקופה המסוכנת שבה אנו נתונים: "רק חידוש תודעת ברית תאפשר לנו לצלוח את האתגרים העצומים וההכרעות הגורליות העומדות בפנינו".
 "בזמן הזה אני שואל את עצמי, האם אני מוכן להילחם על הקשה, או שאני עסוק כל העת בהאשמה ובביקורת מפרקת ומאיים בנטישה? האם אני מאמין שאפשר להשתקם, או שאני מחפש את הטוב המיוחל שמחכה לי ביום שאחרי הפרידה? האם אני מבקש להכניע או למחוק את המחנה השני, או שאני מבין שהוא חלק ממני ומחפש דרכים להתקרב? האם אני כאן בארץ בחוזה עם תנאים, או כברית?"

דבריו המרגשים של דוד שוקן הדהדו באוזני את חתימת פירושו של הרמב"ן לשירת האזינו, מגילת ההיסטוריה של עם ישראל, שנקרא השנה, לאחר יום הכיפורים ולפני חג הסוכות: "והנה אין בשירה הזאת תנאי בתשובה ועבודה רק היא שטר עדות שנעשה הרעות ונוכל ושהוא יתברך יעשה בנו בתוכחות חימה אבל לא ישיבית זכרנו וישוב ויתנחם ויפרע מן האויבים בחרבו הקשה והגדולה והחזקה ויכפר על חטאתינו למען שמו אם כן השירה הזאת הבטחה מבוארת בגאולה העתידה על כרחן של מינים (כלומר, הנוצרים שטענו שה' הפר את הברית איתנו וכתר לו ברית חדשה)..."

שירת האזינו מתארת מצד אחד את הבגידה הנוראה של ישראל בצורם וגואלם. את הפניית העורף והפרת הברית. אך הזהות שלנו איננה בגדר חוזה ברה'פרה, זוהי ברית נצחית. ברית שכרת איתנו ה' שצופנת בחובה גם שליחות גדולה אך גם מחיר כבד בהפרתה. אך הברית עצמה לא תופר לעד. ולכן אף הגאולה לא תלויה בתשובה! כדברי הרמב"ן: "והנה אין בשירה הזאת תנאי בתשובה ועבודה... ויכפר על חטאתינו למען שמו."

כמה מופלאה העובדה שלאחר כפרת חטאתינו ביום הכיפורים, ביטוי לברית הנצחית שלנו עם ה', אנו עוברים לדור בסוכה, שבה ראויים כל ישראל לשבת יחד, כאיש אחד בלב אחד, כל ארבעת המינים, "על כרחן של מינים..."

ממש כמו ארץ ישראל עצמה, שתחושת השייכות שלנו אליה עמוקה יותר ממה שהעזנו להגיד לעצמנו. ■

ואתנו אליו. ארבעה שבועות גרנו בדירת החדר הקטנה שלו ברובע של זרים בקופנהגן. ברחוב למטה דיברו בעיקר ערבית. מצאנו את עצמנו בעיר זרה, קפואים (כלי בגדים מתאימים), מחכים שהמלחמה תסתיים. השבועות חלפו, נדדנו מפה לשם, ובסוף התמקמנו בקהילה הישראלית בגואה, הודו. חזרנו אחרי שנה ונחתנו היישר להלוויה של חמי. בשבעה ביקשו ממני להצטרף למניין. אמרנו קדיש ואני מצאתי את עצמי עם כיפה על הראש, תוהה מה לי ולזה, מה לי ולכל האבק, הגסות והכיעור כאן בארץ. לאן נעלמו עצי הקוקוס, המחירים השפויים והשלווה של גואה? אלא שבשבועות הראשונים אחרי שובנו, התעצם מאוד תהליך ההתחיל אצלי בשנים האחרונות והסיט את נקודת המבט שלי. הרגשתי שתחושת השייכות שלי לארץ עמוקה יותר ממה שהעזתי להגיד לעצמי. המלחמה, חוויית הניכור באירופה, הבגדים החמים והעזרה שקיבלנו בבתי חב"ד, התלישות של הקהילה הישראלית בגואה, החזרה ארצה למסגרות החינוך, לקהילה, לעברית - ותחושת ההקלה שכל אלה נסכו בי - גרמו לשכבות עבות של כעס, התנשאות וריחוק להתקלף ממני. הדברים שפעם נראו לי מכווערים ודוחים נהפכו פתאום לחינניים וקרובים. לאט לאט הבשילה בי ההסכמה להכיר, מתוך בחירה, בזהות שלא אני בחרתי. על אף המורכבות והבעיות הקשות, האמת היא, שאני יהודי וישראלי וזה העם שלי וזה הבית שלי. פתאום זה היה ברור. זהו, אני לא נאבק בזה יותר."

המפהכה הזהותית הזאת היא כבר אירוע מדהים. אבל התובנה שצמחה לו ממנה היא ממש נס בתוך נס.

מחווה לברית

"שמתי לב שעד עכשיו ראיתי את רוב הקשרים שלי כחוזים על תנאי, עם נקודות יציאה ברורות. ראיתי את עצמי כאינדיבידואל אוטונומי, שבוחר לחתום על חוזים עם אחרים רק כשהם משרתים אותי. אולי זה עובד בחלק מהאינטראקציות, אבל כשהגיעו לדברים החשובים באמת - זוגיות, הורות, השייכות שלי לעם ולארץ - זה לא מספיק. שם אני צריך ברית, לא חוזה."

"ברית שבבילי זו הכרה פנימית שאני לא שלם לבד, שאני חלק ממשוה גדול יותר. אפשר להיכנס לברית מתוך בחירה, אפשר להיוולד לתוכה - הנקודה החשובה היא, שהברית אינה תלויה במה שהצד השני עושה או לא עושה. למעשה, בברית אין באמת 'צד שני' - יש בה 'אנחנו' שמורכב משני חלקים או יותר. לכן גם אי אפשר 'להפר' ברית, המילה הזאת שייכת לעולם של חוזים. קשר בין אב לבן, למשל, הוא קשר כזה - הוא פשוט קיים, לא תלוי בדבר... 'בהשקפת העולם הליברלית, שנולדה מתוך שאיפה ראויה לשחרר את היחיד מכפייה, ניצול ושעבוד, יש קושי מובנה עם מושג הברית, מפני שכאשר האידיאל הליברלי נמתח עד לקצה, הוא מכשיל את עצמו: בשם השחרור, הוא מנתק את האדם מכל קשריו החברתיים, ובסופו של דבר מותיר אותו בודד וחלש. אם מה שמקודש הוא היחיד האוטונומי, כל 'אנחנו' נתפש כאיום, וכל הקשרים, במיוחד אלה שלא נוצרו מתוך

◀ בימים כתיקונם, הסיכוי שאצטט מעיתון "הארץ" מאמר שמגמתו איננה לנגח את מדינת ישראל, חיילי צה"ל, או עם ישראל, ככל הנראה היה שואף לאפס. אז הנה, אם רצייתם עוד הוכחה שאנחנו נמצאים בימות המשיח, המאמר שנכתב על ידי בנו של מו"ל העיתון, שעיתונו זכה בצדק לכינוי "דיבת הארץ", ופורסם ערב ראש השנה התשפ"ו, מוכיח שאסור להתיימשך לעולם מאף יהודי. אבל הוא גם מלמד על תהליך עמוק ופנימי שמתרחש בשכבות שונות של החברה הישראלית. תהליך שהוא הרבה יותר עמוק מחזרה בתשובה במובן הפשוט והשגור. זוהי חזרה לזהות ולברית שנכרתה איתנו על הזהות הזאת.

המאמר שכתורתו "תחושת השייכות שלי לארץ עמוקה יותר ממה שהעזתי להגיד לעצמי", הוא מסמך מרתק שיש ללמוד אותו וללמד אותו. הוא מצליח להסביר את משבר התרבות המערבית הליברלית וגם את משבר הזהות הישראלית שהתנתקה ממשורשיה. ממליץ מאוד לקרוא את המאמר במלואו. בדברים הבאים אתייחס לכמה נקודות עיקריות מתוכו.

את המאמר הוא פותח במשבר הציוני שפקד את המשפחה שלו: "בשנה שיצחק רבין נרצח, אחרי שחרורה מצה"ל, אחותי השנייה צפתה שישראל לא תוכל להיות גם יהודית וגם דמוקרטית, ולכן לא ראתה סיכוי לחיים נורמליים במדינה, ועזבה לאנגליה. אני הוצאתי דרכון גרמני ונסעתי ללמוד בהולנד. אחרי הלימודים, וכמה שנים שבה עבדתי בסין, חזרתי לארץ."

לאחר מכן, הוא תיאר את הדרך שבה בחר להקים את ביתו ומשפחתו: "בהמשך הכרתי את בת זוגי והחלטנו להקים משפחה. אמרתי לה שאני דור רביעי לגברים גרושים, ושהדרך היחידה שאוכל להבטיח לה שלא נתגרש - היא שלא נתחתן. אבא שלי, שנכווה משותפות שכשלה ומגירוישים מאמי, לימד אותי ששותפות טובה היא כוז שבים שמקימים אותה יודעים מראש גם איך מפרקים אותה. אז במקום חתונה ערכנו הסכם וקבענו תאריך יציאה שנתי שבו אנחנו שואלים את עצמנו אם אנחנו עדיין אוהבים ואם אנחנו ממשכים לעוד שנה. על פי חוקי ה'אנר עברנו לפרדס חנה, למדנו ללכת יחפים, בחרנו בלידת בית במקום לידה בבית חולים, וסיברנו לחסן את הילדים ולעשות להם ברית מילה."

תהליך ההתבוללות הזהותית שהוא מתאר ממשך וממשיך עד לאותו היום...

לבחור במה שלא בחרתי

"בחודשים שלפני 7 באוקטובר הסתובבנו באירופה וחיפשנו מקום שבו נוכל לחיות חיים נורמליים - בלי לכבוש עם אחר, בלי לממן חרדים, בעלויות סבירות ועם אפשרות להעניק לילדנו שקט נפש. חשבתי שהדבר היחיד שקושר אותי לארץ זו הדאגה לאמא שלי ולמפעל המשפחתי - עיתון 'הארץ'. לכן חיפשנו מקום קרוב לשדה תעופה, כדי שאוכל להיות 'על הקו'. חיים שכאלה. הטבח בעוטף תפס אותנו במהלך ביקור בלונדון. הטיסה חזרה ארצה בוטלה ופתאום היינו פליטים. חבר מדמנרק הזמין

הסוכה שבנינו והזוגיות שבינינו בנישואין

חג הסוכות, מסמל את היציאה מהבית שנראה בטוח, אל צל האמונה, מתוך ביטחון בה' שהוא המבצר האמיתי של חיינו. גם בנישואין, אנו נדרשים לצאת מהמוכר ולעזוב את מה שנראה בטוח מבית ההורים, כדי ליצור מבצר זוגי משותף וחדש, בבחירת ההרגלים והערכים, המתאימים לזוג, מתוך שני בתי ההורים.

סיון ואורי, נשואים שלוש שנים. זו השנה הראשונה שהם מארחים בחג הסוכות.

אורי מאוד נרגש. הוא בנה סוכה ושמו לארח את הוריו, אחיו וילדיהם ליום טוב ראשון של החג. לעומתו, סיון מרגישה חנוקה פיזית ורגשית. היא אמרה לי:

"זה מרגיש לי כמו פלישה לחיים שלי. אני רוצה שיהיה לנו כיף עם המשפחה שלו. אבל לא יהיה לנו רגע זוגי בחג שכל כך חיקיתי להרגיש כיף ביחד עם אורי. אני מרגישה כמו 'מלצרית', בזמן שהוא מאושר עם המשפחה שלו."

אורי לא הבין מה הבעיה: "זה חג של אירוח! של יחד! יש לנו במשך השנה, הרבה זמן יחד. למה את חייבת פרטיות זוגית דווקא עכשיו, בחג?"

קונפליקטים, הם התנגשות בין ערכים. בהקשר של אירוח משפחתי, קונפליקטים צפים בד"כ, סביב החגים.

אצל אורי הערך בחגים מסמל שורשים וחוויות עבר משפחתיות שיש בהם יחד.

אצל סיון, הערך בחגים מסמל, בילוי זוגי, אינטימיות וביקורים קצרים של המשפחה.

לשניהם חשוב, לשלב ערכים אלה במבצר החדש שלהם. סיון מרגישה את המרחב הזוגי. לעומתה,

אורי מרגיש את החיבור משפחתי. שניהם רוצים לשמח ביה. אלא שהם רואים את ביטוי השמחה, בערכים שונים. בין סיון ואורי, קיים עימות בין שני ערכים: הערך בשייכות משפחתית והערך בשייכות זוגית אינטימית. ערכים אלה, הם צורך טבעי אנושי. הם דורשים תיאום, במיוחד בזמני חגים, המציפים רגשות שבד"כ אינם עוצמתיים בזמנים רגילים, כשעסקים בעבודה ובעשייה בבית.

החגים חושפים ומדגישים את המתח בין הבית שממנו כל אחד מגיע, עם ההרגלים והמסורת המשפחתית, לבין הרצון לתחושת יחד זוגית.

בחגים בד"כ עולים רגשות שיש בהם געגועים למה שהיה, נוסטלגיה למשפחתיות של פעם, פחד לפספס, שחלילה לא "עושים כמו שצריך", עומס רגשי מול תפקידים "מוגדרים" של גבר/אשה, תיאום ציפיות, לחצים של זמן ועוד... בזכות השיתוף ברגשות הללו, מתאפשר להכיר זא"ז, הרבה יותר לעומק ותרגישו יותר מחוברים.

וכשבני הזוג מוצפים בכל זה, הזוגיות נדחקת הצידה ונוצרים מאבקים מי צודק ומה נכון יותר.

עבדנו בפגישה ביחד על:

• תיאום ציפיות לקראת החג. מהם הערכים של כל אחד שעולים מתוך חוויות החג?

הדגשת הגבולות בין המשפחה שממנה באו, למשפחה החדשה שהם יוצרים, מתוך שתי משפחות המוצא. איפה כל אחד מרגיש בבית ומה גורם לו להרגיש חוסר שייכות?

• שיחה כנה, על העומס הרגשי סביב אירוח, חלוקת תפקידים והערך לתת מקום, כיצד יוצרים את חווית היחד הזוגי, בכל מצבי החיים. כגון בטיפול בילדים,

בזמן העבודה, כמו גם, בזמן של אירוח, כשהמשפחה מסביב. כי היחד הזוגי, הוא המבצר שלכם.

אני מזמינה אתכם, ליצור זמן זוגי, למרות העומס לקראת החג ולברר יחד, בשיחה זוגית, מה מתוך הנקודות הללו משמעותית לכם:

• מה כל אחד מכם באמת צריך בחג הזה? תנו זמן ותשומת לב מתוך כבוד הדדי.

• מה המשמעות הרגשית של אירוח משפחה וחברים ופרטיות אישית זוגית עבור כל אחד מכם?

• שימו לב בשיחה, לעבור משיח של תפקידים, לשיח של ערכים. שתפו מהי המשמעות של כל ערך לחיכם.

לדוגמא: במקום: "אני שוב זו שמבשלת וכל ההכנות נופלות עלי ואתה לא רואה אותי".

"אני מרגישה שאני צריכה תמיכה ושתכיר כמה שאני עושה, כדי לא להרגיש לבד".

במקום: "למה את מקלקלת את החג?"

"אני מרגיש שהחיבור עם המשפחה חשוב לי, ואני רוצה שגם את תהיי חלק מהשמחה בחג. את חשובה לי"

• שאלו זא"ז, מתוך יוזמה אישית, לפני ובמהלך החג: "למה את/ה זקוק/ה ממני, כדי שנרגיש מחוברים גם כשהמשפחה מסביבנו?"

כך תבנו ביחד את "סוכת השלום" הפרטית שלכם שיש בה ארעיות, תמיד תהיי בבנייה מתמדת וממנה תשאבו (כמו בשמחת בית השואבה), אנרגיות ושמחה זוגית, להמשך כל השנה.

(לקראת החג, הכנתי מתנה חינוכית שלי: "מנגינת הזוגיות", סידרה של מאמרים בנושא תקשורת. שלחו לי הודעה לטלפון: 052847272 ואשלח לכם בשמחה.)

חינוך עד הלב

אורית דהן
מנהלת נועם בנים
ומאמנת רגשית זוגית

orittguvot@gmail.com

חינוך ילדים לשמחת המצוות בסוכות

חג הסוכות הוא "זמן שמחנתנו", והתורה מצווה אותנו במפורש: "ושמחת בחגך" (דברים טז, יד). אך מעבר לחובה ההלכתית לשמח, טמון בצו זה יסוד חינוכי עמוק, במיוחד כאשר אנו ניגשים לחנך את הדור הבא. סוכות, עם אוירת הארעיות, הקישוטים הססגוניים, ואכילת הארוחות בסוכה, מהווה הזדמנות פז לחבר את ילדינו למושג השמחה בקיום מצווה.

חינוך ילדים הוא מלאכה עדינה הדורשת סבלנות, עקביות, ובעיקר - מודלינג אישי. אם אנחנו, ההורים והמחנכים, ניגשים למצוות מתוך כבוד, הכרח, או חלילה מתוך תחושת עול, כיצד נצפה מהילדים לחוש אחרת? הציווי "ושמחת בחגך" אינו רק אמירה על מצב רגשי רצוי, אלא גם הוראה מעשית על איך לחיות את החג - בחדווה.

מהסוכה הפרטית אל שמחת הכלל

הסוכה עצמה היא המפתח. הילדים הם שותפים מלאים בבנייתה ובקישוטה. רגע זה, שבו הם תולים את שרשראות הנייר ואת פירות הנוי, הוא הרבה יותר מאשר פעילות יצירה. זוהי ההזדמנות שלהם ל"בעלות" על המצווה. ככל שהילד חש שהוא חלק אקטיבי ומשפיע על המרחב, כך תגבר תחושת השייכות והשמחה שלו בו.

החברה המודרנית רגילה לסיפוק מידי. שמחת המצווה, לעומת זאת, היא שמחה יציבה ועמוקה הדורשת מאמץ והשקעה.

הציווי "ושמחת בחגך" מתממש במלואו כשהוא כולל את הזולת. זו הזדמנות לחזק את היכולת לשתף אחרים, במיוחד את אלו שאין להם. אירוח האושפיון - בין אם אלו אורחים ממש או אורחים אושפיון - הוא שיעור בפתיחות לב.

ברור ששיתוף הילדים בבחירת ארבעת המינים ורכישת סט עבור הילדים הם חלק חשוב בהכנה לחג.

ואנו ההורים - אנו עמלים רבות בהכנות. בניית הסוכה, הבישולים, סידורי שינה ועוד ועוד. פעמים שיש לנו יש ציפייה איך נראה שולחן החג, ודווקא קולות השירה של השכנים מעוררים כאב - למה הילדים שלנו לא שרים? זו הזדמנות עבורנו לזכור שמבט של שמחה בחינוך מתמקד במה כן יש ומה אנחנו יכולים להביא לשולחן החג. לשמח ביש ואט אט להרחיב. והכל ממבט של הכרת הטוב. זה השיעור הכי גדול שנוכל להעניק לילדינו וגם לעצמנו.

החיבור בין "ושמחת בחגך" לבין חינוך ילדים לשמחה במצוות הוא חיבור הכרחי. השמחה היא לא רק תוצר לוואי של קיום המצווה, אלא תנאי לקיומה באופן שלם. כשאנו מלמדים את ילדינו לשמח במצוות, אנו מעניקים להם מתנה לכל החיים: חוסן רוחני וחיבור עמוק למצוות.

השמחה הופכת את המצווה מעול לאור, מכלל מאיים להזדמנות מרגשת.

בניית הסוכה עצמה, בחירת האתרוג המהודר ושמירתו, ולימוד ההלכות - כל אלה דורשים סבלנות והתמסרות. אנו מלמדים את ילדינו להבחין בין שמחה רגעית (כמו ממתק או משחק) לבין שמחת המצווה, הנשארת בלב זמן רב לאחר שהפעולה הסתיימה.

כאשר אנו יושבים לאכול בסוכה, חשוב להדגיש את הייחודיות של הרגע. השירה, הסיפורים על יציאת מצרים והעננים שהגנו על עם ישראל במדבר, דפי הקשר שהילדים הביאו מחברים בין הלימוד בבית הספר למציאות בפועל. ההורים יכולים לחבר את הילדים לרגש החופש וההגנה האלוקית שמסמלת הסוכה. כשהמצווה הופכת לסיפור חויתי ורב-חוש, היא נצרכת בזיכרון הילד כאירוע משמח, ולא כעוד חובה.

בנוסף, דווקא דירת העראי היא הזדמנות לחדד את האמונה והביטחון. כל השנה חוויית המוגנות קשורה בקירות הבית והנה מגיע חג הסוכות ונותן לנו הזדמנות לדבר על מידת הביטחון עם הילדים.

"לולב ואתרוג" - שיעור באהבה

השמחה האמיתית בסוכות אינה יכולה להיות אגואיסטית. חג זה, שמגיע לאחר יום הכיפורים, הוא חג של איסוף ואחדות. ארבעת המינים, המייצגים את כל גווני העם, נכרכים יחד למצווה אחת.

האזינו

ענו על החידות בדף הפרשה
 באתר ערוץ מאיר לילדים
 ואולי תזכו בפרס!

מצאו למה התמונות רומזות
המחנה בפרשה

עתיד טוב ושמח

השבת אנחנו קוראים את פרשת "האזינו". רבה של פרשת האזינו כתוב בספר התורה בצורה מיוחדת, כשירה. בשירת האזינו משה רבנו מתאר את ההיסטוריה של עם ישראל, מהעבר ועד העתיד. עם ישראל עבר ועובר הרבה ארועים, מהם טובים יותר ומהם פחות טובים, אבל בסוף אנחנו בטוחים שנגיע אל הטוב, אל הגאלה השלמה.

משירת האזינו אנחנו יכולים ללמד גם לחיי היום יום שלנו. גם אם יש תקופה לא כל כך קלה, או שקרה משהו לא נעים - תמיד כדאי לזכר שבעזרת ה' יגיעו זמנים טובים ונעימים יותר.

השנה שעברה היתה לא כל כך פשוטה לכלנו, המלחמה נמשכה, היינו הרבה במקלט וחילינו נלחמו באויבים רבים. נקוו ונתפלל שכמו בפרשת השבוע - השנה החדשה תהיה רגועה ושלמה ומלאה בשמחה לעם ישראל.

ישי, ערוץ הילדים

שאלות בפרשה

- למי אמר משה 'האזינו'?
- למה דימה משה רבנו את דבריו? (תחילת הפרשה)
- מה פירוש המושג "וישמן ישרון ויבעט"? (לב, טו)
- השלימו: "איכה ירדוף אחד _____, ושניים יניסו _____"
- מי היה יחד עם משה רבנו באמירת שירת האזינו?
- בזכות מה יאריכו עם ישראל ימים בארץ ישראל? (לב, מז)

הבריאה

מאת יוסי שחר
 להזמנת סדנאות קומיקס: 0549-256994

הסוכה נבנתה מחומרים שמצאו במקום - ענפים, עלים וחול - ונהרסה בקלות לפני המסע הבא

כבר בראשית ההיסטוריה, רועי צאן ושכטים נודדים בילו שסוכות הן הבית המושלם לנוודים!

היום אנחנו בונים סוכות לזכר התקופה הזו ונס לומדים מהסוכה שאושר לא תלוי בבית וברכוש

בני ישראל במדבר התגוררו בסוכות 40 שנה, ועמוד הענן הגן עליהם מהשמש הקופחת

עמוד הענן לא היה רק הגנה מהשמש - הוא גם הוביל את בני ישראל במדבר! כשהענן זז, הם ידעו שצריך לעבור מקום, וכשהוא עמד במקום - הם הקימו מחנה.

הידעת?

תמצית השבוע

איזה כיף, השבוע יחול חג הסוכות!
 היכנסו לאתר ערוץ מאיר לילדים
 ותמצאו תכנים מעניינים ומגוונים לחג!

חידה
 מצאו בפרשה לפחות 4 סוגי בעלי חיים!

אני חייב להשיג 1,000 דולר ולא יודע מאיפה אקח אותם. "יופי, חשבתי שתראה לקחת אותם מצמני..."

אם אדם רכב על סוס ועזב. אז הוא פרש?
 פתגם סיני עתיק: אם אין לך משהו חכם לומר, תגיד פתגם סיני עתיק...

הסוכה היא שמחה עליונה מאד, עד שאינה יכולה להיות קבועה כי אם דרך עראי, אבל היא עומדת במקום אחד, מפני שגלי האור של השמחה שוטפים, ואחד מתעלה ומיד בלא שום הפסק, השני החדש, שהוא יותר מאיר ויותר משמח יורד ונשפע. על כן נראה כאילו הכול היא סוכה אחת, ובאמת בכל רגע ורגע ובכל חלק מחלקי הרגע יש סוכה חדשה ממש, ומפני שהשמחה היא התחדשות, וכאן ההתחדשות היא תמידית, על כן הוא זמן שמחתנו. עולת ראייה ב, שסח

על סדר היום הרב שלמה אבינר

מחמאס, שמתאכזרים בהם באופן מחריד. ה. תוך כדי מלחמה, אנו גם פוגעים באזרחים. כך הוא בכל המלחמות של כל העמים. אין ברירה, במלחמה כמו במלחמה. זו מלחמת עם בעם, וכל העם נמצא באותה קלחת. וכן אמר יהושע בן נון: "סורה מעמלקי, פן אוסיפך עמו" (שמואל א, טו, ו). וכל שכן, שחמאס מחזיק את האזרחים כמגן אנושי. וכן במלחמת העולם השנייה, היטלר לא נכנע והסתתר בבונקר, ובעלות הברית הרגו שני מיליון גרמנים כדי להרוג אותו. ו. סיכום: נכון ש"באבוד רשעים רינה", אבל לא כולם שם רשעים. אנחנו אוהבים את כולם ואנחנו רוצים שהרשעים יחזרו בתשובה, ו"כי מלאה הארץ דעת אד" (ישעיהו יא, ט). אנחנו לא יזמנו את המלחמה הזאת. אלא אנחנו מתגוננים ואנחנו צריכים לנצח כדי שזה לא יקרה שוב.

להם תאוה למלחמה. אבל מלחמה היא מנוגדת לטבע של עם ישראל, אנחנו ביישנים, רחמנים וגומלי חסדים (יבמות עז, ב). לכן אנחנו מגיעים למלחמה ממקום אחר. לכאורה אותה פעולה - זה אוחז בנשק וזה אוחז בנשק - אלא המניע אחר. כשהגויים אוחזים בנשק המגמה היא רציחה, כשישראל אוחזים בנשק המגמה היא השלום. אצלנו המלחמה היא ההפך המוחלט מהמלחמה אצל הגויים, אצלנו "והיה מחניך קדוש" (דברים כג, כו). כתוצאה מכך, כל הזמן, האומה הישראלית היא במוסריות שלה (ועיין אורות מלחמה א-ב-ה-ח). ד. אין התייחסות אל כל הערבים כמקשה אחת. יש להיזהר מהכללות, ובמיוחד אנחנו שסבלנו רבות מהכללות. יש ערבים ויש ערבים. לא כל הערבים רוצחים. יש ערבים הגונים. הוא הדין לערבים בעזה. יש גם ערבים שסובלים שם מאוד

הסבל בעזה

ש: אנחנו רואים אזרחים סובלים מרעב, מחוסר דיוח, ילדים וילדות סובלים, במימדים גדולים, וזה לא נגמה. חבר אמר לי שאין על מה להתרגש, הם רשעים, מגיע להם. באבוד רשעים רינה (משלי יא, י)! האם זה נכון?

ת: לא נכון. א. אנחנו לא רוצים בסבל של המין האנושי. אנחנו רוצים את אושרו של כל המין האנושי. הרי אנחנו אומרים בסוף כל תפילה את תפילת עלינו לשבח, שתיקן מנהיגנו יהושע בן נון, שגם כבש את ארץ ישראל, "לתקן עולם במלכות שדי הפנות אליך כל רשעי ארץ ויקבלו כולם עול מלכותך".

ב. אנחנו נלחמים רק כשאין ברירה. אכן כאשר חזרנו לארץ, יהושע בן נון שלח שלוש אגרות: הרוצה לברוח, יברח. הרוצה להשלים, ישלים. הרוצה לעשות מלחמה, יעשה (ירושלמי שביעית ו א. רמב"ם, הלכות מלכים ו ה).

ג. אין לנו צימאון להילחם. מרן הרב הסביר שאצל הגויים המלחמה היא דבר טבעי. עשוי הוא שופך דמים, ישמעאל הוא נוטל דמים. פעולה מלחמתית היא דבר חייטי ואכזרי, הכוללת עבודה זרה, שפיכות דמים, וגילוי עריות. יש גויים שיש

הרב חגי לונדני ר"מ במכון מאיר

תאזינו טוב טוב

פרשת האזינו מדברת על האזנה - "האזינו השמים" - מלשון איון ומאזן. כדי לקבל שנה חדשה צריך להאזין למציאות ולערוך מאזן בין הטוב ובין הרע של השנה האחרונה; ולראות מי גובר על מי.

מי שמקשיב יותר מידי לאנשים פסימיים מקבל רושם שהעולם הוא רע; מי שמקשיב לצפירות של זמבורות ברחובות יכול להתחרש מרוב גלי השנאה; למי שמקשיב לאנשים מרירים נדמה שמדינת ישראל נחרבה במלחמות יום כיפור או בשביעי באוקטובר; למי שמקשיב ליצר הרע נדמה שאין סיכוי להשתחרר מן היצרים, ההתמכרויות והחולשות.

לעומת זאת, מי שמטה אוזן לאופטימיות יודע שהטוב הוא העיקר והרע הוא המיעוט; מי שמאזין לקול הסליחות יודע שאין כבר מקום ברחבת הכותל ולכן מקרינים זאת במוקדים שונים ברחבי הארץ; מי שמאזין להיסטוריה יודע שלמרות השבר של המלחמה מדינת ישראל ניצחה וצמחה; מי שחווה שבת תשובה עושה מאזן של השנה האחרונה עם עצמו, ורואה שלמרות הנפילות מצבו קצת יותר טוב מן השנה שעברה.

תאזינו טוב טוב לשירה הגדולה של פרשת האזינו, בספר התורה היא כתובה בשני טורים אנכיים, סגנון כתיבה שנקרא "אריח על גבי אריח". למרות שהמציאות נדמית כחסרת סדר, שירת האזינו מספרת לנו שהחיים שלנו בנויים מאריחים מדויקים ויציבים, אחד על גבי השני. כל אריח קטן מצטרף לשירה גדולה. שבת שלום וגמר חתימה טובה!

כנס חורף"מ סוכות בישיבת עטרת ירושלים

**האם לומדי תורה חייבים בגיוס?
צבא וישיבה הולכים יחדיו?
האם אדם ירא שמים מתקלקל בצבא?**

הכנס יתקיים בע"ה
רביעי / א' דחוק"מ סוכות / ט"ז תשרי תשפ"ו

**בית המדרש המחודש של ישיבתנו!
ע"ש ה"ה לוי יצחק רחמני ז"ל
300 מטר מרחבת הכותל המערבי**

10:00 הרב שלמה אבינר / נשיא ישיבת עטרת ירושלים

10:45 הרב אבישי צרויה / ראש ישיבת עטרת ירושלים

11:30 הרב יוסף קלנר / מעלה הזיתים ירושלים

12:15 הרב אליעזר קשתאל / ראש הישיבה לבוגר"צים במוסדות בני דוד - עלי

13:00 הרב דוד גיאמי / ר"מ בישיבת הר המור

13:45 מנחה

עזרת
נשים
פתוחה

בקרו באתר שלנו
www.ateret.co.il

לפרטים: הרב מרדכי ציון
058-445-4747

ישיבת
עטרת
ירושלים
חיים תורה כלב העיר העתיקה